

Tıp Fakültesi, Sağlık Yüksekokulu ve Sağlık Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinde Depresyonun Aile-Arkadaş İlişisine ve Akademik Başarıya Etkisi

Dilek Kuzay[®]

Ahi Evran Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Fizyoloji, Kırşehir, Türkiye

Dilek Kuzay, Dr. Öğr. Üyesi

ÖZET

Amaç: Depresyon üniversite öğrencilerinde görülebilen önemli bir psikolojik rahatsızlıktır. Bu çalışmanın amacı, tıp fakültesi, sağlık yüksekokulu ve sağlık meslek yüksekokulu öğrencilerinde depresyonun aile-arkadaş ilişkisine ve akademik başarıya etkisini olup olmadığını araştırmaktır.

Yöntem: Çalışmanın evrenini, bir üniversitenin tıp fakültesi (n:61), sağlık yüksekokulu (n:236) ve sağlık meslek yüksekokulunda (n:251) okuyan toplam 548 birinci sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Çalışma tanımlayıcı olup, 01/05/2017-01/10/2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Veriler, literatür taraması ile oluşturulan anket formu ve Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ) aracılığı ile toplanmıştır.

Bulgular: Ders durumu kötü-çok kötü olan öğrencilerin BDÖ ortalamalarının, ders durumu orta ve iyi-çok iyi arasında olan öğrencilerin ortalamalarından daha yüksek olduğu saptanmıştır. (p<0.001). Arkadaşlık ilişkisi durumu kötü-çok kötü olan öğrencilerin BDÖ ortalamalarının, arkadaşlık ilişkisi durumu orta ve iyi-çok iyi arasında olan öğrencilerin ortalamalarından daha yüksek olduğu saptanmıştır (p<0.001). Ailevi ilişki durumu iyi-çok iyi olan öğrencilerin BDÖ ortalamalarının, ailevi ilişki durumu orta ve kötü-çok kötü arasında olan öğrencilerin ortalamalarından daha düşük olduğu saptanmıştır (p<0.001).

Sonuç: Araştırma sonuçları öğrencilerde depresyonun akademik başarı, aile ve arkadaşlık ilişkilerini olumsuz etkilediğini göstermektedir. Toplumun önemli bir kısmını oluşturan üniversite öğrencilerinin okul başarılarını iyileştirmek ve aile-arkadaşlık ilişkilerini güçlendirmek için danışmanlık hizmeti verilmesi gerekmektedir.

Anahtar sözcükler: Öğrenciler, akademik başarı, depresyon, ebeveyn, arkadaş

EFFECTS OF DEPRESSION ON FAMILY-FRIEND RELATIONSHIP AND ACADEMIC SUCCESS IN MEDICAL FACULTY, HEALTH HIGH SCHOOL AND VOCATIONAL HEALTH HIGH SCHOOL

ABSTRACT

Objectives: Depression is an important psychological disorder that can be seen in university students. The aim of this study is to investigate whether depression is influenced by family-friend relationship and academic achievement in medical faculty, health high school and vocational health high school.

Methods: The students' universe consists of a total of 548 first-year students studying at a university in the faculty of medicine (n: 61), health college (n: 236) and health vocational college (n: 251). The study is descriptive and was conducted between 01/05/2017-01/10/2017. The data were collected through a questionnaire prepared by literature review and the Beck Depression Inventory (BDI).

Results: It was determined that students with a bad-to-poor condition had higher BDI averages than those with medium to good-to-good average (P <0.001). It was found that the BDI averages of students with a bad-to-very bad friendship status were higher than those of middle to good-best students (p <0.001). It was found that the BDI averages of the students with good-to-good family relations were lower than the average of the middle to poor-poor students (p <0.001).

Conclusion: The results of the study show that depression negatively affects academic achievement, family and friendship relations in students. University students, who constitute a significant part of society, need counseling services to improve school achievements and strengthen family-friendship relationships.

Keywords: Students, academic success, depression, parents, friends

İletişim:

Dr. Öğr. Üyesi Dilek Kuzay
Ahi Evran Üniversitesi Tıp Fakültesi, Fizyoloji,
Kırşehir, Türkiye
Tel: +90 386 280 39 00
E-Posta: dilekkuzay@gmail.com

Gönderilme Tarihi : 04 Nisan 2018
Revizyon Tarihi : 12 Nisan 2018
Kabul Tarihi : 28 Nisan 2018

Üniversite yılları gençlerin erişkinliğe geçiş yıllarıdır. Bu dönemde gençlerin ilişkilerinin çok hızlı değişim gösterdiği bilinmektedir. Özellikle üniversitede okuma şansı elde edenler, üniversiteyi kazanma sevincinin yanı sıra; aileden ayrılma, yeni çevre ve arkadaş edinme, yalnız kalma korkusu, ekonomik güçlükler, yurt hayatına alışma, gelecekteki mesleği ve çalışma hayatı ile ilgili kaygı gibi birçok sorunla da yüz yüze kalır. Bu sosyal, kültürel ve ekonomik değişiklik gençleri ruhsal açıdan olumsuz etkileyebilir.

Üniversite gençleri arasında yapılan araştırmalarda, bu grubu tehdit eden en önemli psikolojik rahatsızlığın depresyon olduğu belirtilmektedir (1,2). Depresyon genellikle iç sıkıntısı, daralma, huzursuzluk ile birlikte. Depresyonun motivasyon üzerinde etkileri vardır. Önceleri severek yapılan işler bile artık keyif vermez olmuştur. Birey kendini hüznü ve yalnız hisseder. Kendisine ve çevresine ilgisi azalır. Olumlu duyguları azalır buna karşın olumsuz duyguları artar. Depresyon konsantrasyon ve hafıza üzerinde etkilidir. Dikkat toplanamadığı için kitap okumak, televizyon seyretmek gibi daha önceleri yapılan birçok eylem yapılamaz hale gelir. Tüm bu etkiler bireyin davranışlarını da değiştirir. Enerji azalmasından dolayı daha önce kolaylıkla yapılan işler gözde büyür, sosyal olarak iç çekilme ihtiyacı hissedilir (3).

Literatürdeki çalışmalara göre, öğrencilerde depresif belirtilerin ortaya çıkmasında bireysel, aile, arkadaş ve okul gibi çevresel etmenlerin yer aldığı gösterilmiştir (4). Huzurlu bir aile ortamında bulunmak, uygun anne-baba ve akran iletişimi kurmak gençlerin ruhsal gelişimini sağlamak için gerekli faktörlerdir. Akademik başarıya etkili faktörler psikolojik, sosyokültürel, sosyoekonomik ve aile yapısıdır. Öğrencilerin akademik alanda başarı göstermeleri, öz güveni yüksek bireyler olarak toplumda yer almaları ancak sağlıklı ruhsal gelişim ile mümkün olabilir.

Sağlık bölümünde okuyan öğrencilerde ders yoğunluğu nedeniyle depresyon sıklığı daha fazla görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, tıp fakültesi, sağlık yüksekokulu ve sağlık meslek yüksekokulu öğrencilerinde depresyonun aile-arkadaş ilişkisine ve akademik başarıya etkisinin olup olmadığını araştırmaktır.

Gereç ve yöntem

Çalışmanın tasarımı

Çalışma tanımlayıcı tiptedir. 01/05/2017-01/10/2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın evreni, üniversitenin tıp fakültesi (n:61), sağlık yüksekokulu (n:236) ve sağlık meslek yüksekokulunda (n:251) okuyan toplam

548 birinci sınıf öğrencilerinden oluşturulmuştur, örneklem seçimine gidilmeyerek evrenin tümüne ulaşılacak amaçlanmıştır. Ancak, anket formunun uygulandığı günlerde devamsız olan ve çalışmaya katılmak istemeyenlerin olması nedeniyle 490 (%89.42) kişi çalışmaya alınmıştır.

Verilerin toplanması

Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından literatür taraması ile oluşturulan soru formu ve BDÖ ile toplanmıştır (5). Soru formu, katılımcıların sosyodemografik bilgileri ve okul başarısı, aile ve arkadaş ilişkileri ile ilgili bilgileri içermektedir. Toplam 10 sorudan oluşmaktadır.

BDÖ, toplam 21 sorudan oluşan ve her yanıtta elde edilen 0-3 arasındaki puanların toplanması ile değerlendirilen, depresyon derecelendirme ölçeğidir. Toplam puan aralıkları doğrultusunda ölçek, 1-10 arası normal, 11-16 arası orta derecede duygu durumu bozukluğu, 17-20 arası klinik depresyon; 21-30 arası orta düzeyde depresyon; 31-40 arası ciddi düzeyde depresyon; 41-63 arası ağır depresyon biçiminde değerlendirilmektedir. Ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Hisli tarafından yapılmıştır (6).

Verilerin değerlendirilmesi

Veriler SPSS.20.00 paket program kullanılarak değerlendirilmiş, tanımlayıcı verilerde yüzde, sayı ve ortalama değerler verilerek sunulmuştur. Değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov-Smirnov testi ile incelenmiştir ($p<0.001$). İstatistik analizlerde Mann-Whitney U testi ve Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır. Araştırmanın uygulamasına başlamadan önce üniversitelerin Tıp Fakültesi, Sağlık Yüksekokulu, Sağlık Meslek Yüksekokulu Dekanlıklarından yazılı izin ve araştırmaya katılan öğrencilerden yazılı onam alınmıştır. Araştırma öncesi İnsan Üzerinde Yapılan Klinik Dışı Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik onay (karar sayısı: 2016-11/01) alınmıştır.

Bulgular

Öğrencilerin 277 (%56,5)'si 20 yaş ve altı olup, 318 (%64,9)'i kız öğrencidir. Öğrencilerin %52,1'i Sağlık yüksekokulunda okumaktadır. %46,5'i ders başarısı durumunun, %75,3'ünün arkadaş ilişkisi durumunun, %85,3'ü aile ilişkisi durumunun iyi veya çok iyi olduğunu belirtmişlerdir. Çalışmaya katılan öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri Tablo 1'de görülmektedir.

Çalışmaya katılanların Beck depresyon puan ortancası 11.00 (min:0 - maks:66) olarak hesaplanmıştır. Katılımcıların %46,9'unun Beck depresyon düzeyi normal, %23,7'si orta, ciddi veya çok ciddi depresyonda olduğu tespit edilmiştir (Tablo 2).

Tablo 1. Öğrencilerin bazı sosyo-demografik özellikleri

Değişkenler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Yaş		
20 yaş altı	277	56,5
21 yaş ve üzeri	213	43,5
Cinsiyet		
Kız	318	64,9
Erkek	172	35,1
Bölüm		
Tıp fakültesi	55	11,2
Sağlık Yüksekokulu	255	52,1
Sağlık meslek okulu	180	36,7
Ders durumu		
Çok kötü-Kötü	41	8,4
Orta	221	45,1
Çok iyi- iyi	228	46,5
Arkadaş ilişkisi durumu		
Çok kötü-Kötü	26	5,3
Orta	95	19,4
Çok iyi- iyi	369	75,3
Aile ilişkisi durumu		
Çok kötü-Kötü	20	4,1
Orta	52	10,6
Çok iyi- iyi	418	85,3

Tablo 2. Öğrencilerin Beck depresyon düzeyi puanlarının dağılımı

Beck depresyon düzeyi	Sayı	Yüzde
Normal	230	46,9
Hafif ruhsal sıkıntı	99	20,2
Sınırdaki Klinik depresyon	45	9,2
Orta depresyon	64	13,1
Ciddi depresyon	42	8,6
Çok ciddi depresyon	10	2,0

Yaş, cinsiyet ve okuduğu bölüm ile BDÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0.05$). Ders durumu ile BDÖ puanları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0.001$). Oluşan bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için p değerleri üzerine Bonferroni düzeltmeli Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Bu farkın ders durumu kötü-çok kötü olan ile iyi-çok iyi olan gruplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir. Ders durumu kötü-çok kötü olan öğrencilerin BDÖ puanları, ders durumu iyi-çok iyi olan öğrencilerin puanlarına göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Arkadaşlık ilişkisi durumu ile BDÖ puanları arasında anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p<0.001$). Oluşan bu farkın hangi gruplar arasından olduğunu tespit etmek için p değerleri üzerine Bonferroni düzeltmeli Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Bu fark arkadaşlık ilişkisi durumu kötü-çok

Tablo 3. Öğrencilerin bazı sosyo-demografik özellikleri ile BDÖ puanlarının karşılaştırılması

Değişkenler	n	Beck puan ortancası (min-maks)	p
Yaş			
20 yaş altı	277	11.00 (0-59)	P=0.960*
20 yaş ve üzeri	213	11.00 (0-66)	
Cinsiyet			
Kadın	318	11.50 (0-59)	p>0.05*
Erkek	172	11.00 (0-66)	
Bölüm			
Tıp fakültesi	55	13.00 (0-59)	p>0.05**
Sağlık Yüksekokulu	255	11.00 (0-44)	
Sağlık meslek okulu	180	12.00 (0-44)	
Ders durumu			
Çok kötü-Kötü	41	20.00 (0-66)	p<0.001**
Fena değil	221	12.00 (0-41)	
Çok iyi- iyi	228	10.00 (0-66)	
Arkadaş ilişkisi durumu			
Çok kötü-Kötü	26	22.50 (1-66)	p<0.001**
Fena değil	95	15.00 (0-44)	
Çok iyi- iyi	369	10.00 (0-66)	
Aile ilişkisi durumu			
Çok kötü-Kötü	20	14.50 (1-66)	p<0.001**
Fena değil	52	19.5 (0-59)	
Çok iyi- iyi	418	10.00 (0-66)	

*Mann-Whitney U testi

** Kruskal-Wallis testi

kötü olan ile iyi-çok iyi ve orta düzeyde olan gruplar arasından kaynaklandığı tespit edilmiştir. Arkadaşlık ilişkisi durumu kötü-çok kötü olan öğrencilerin BDÖ puanlarının, arkadaşlık ilişkisi durumu orta ve iyi-çok iyi olan öğrencilerin ortalamalarından daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Ailevi ilişki durumu BDÖ puanları arasında anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p<0.001$). Oluşan bu farkın hangi grupların arasından olduğunu tespit etmek için p değerleri üzerine Bonferroni düzeltmeli Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Bu fark ailevi ilişki durumu kötü-çok kötü ile iyi-çok iyi ve orta düzeyde olan gruplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir. Ailevi ilişki durumu iyi-çok iyi olan öğrencilerin BDÖ puanlarının, ailevi ilişki durumu orta ve kötü-çok kötü ($23,50\pm 3,21$) arasında olan öğrencilerin ortalamalarından daha düşük olduğu saptanmıştır (Her bir değişken için ortanca ve min-maks değerler Tablo 3'te verilmiştir).

Bölümler arasında akademik başarısı, aile ilişkileri ve arkadaşlık ilişkileri kötü ve çok kötü olarak belirtenlerin

depresyon ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0.05$). Akademik başarısı, aile ilişkileri ve arkadaşlık ilişkileri kötü ve çok kötü olarak belirten sağlık meslek yüksekokulu öğrencilerinin BDÖ puan ortalamaları diğer bölümlerde okuyanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Tablo 4).

Tablo 4. Kötü düzey seçen öğrencilerin özellikleri ile BDÖ puanlarının karşılaştırılması

Bölgümler	n	%	BDÖ	p
Akademik başarısı en kötü-Kötü olanların BDÖ puan ortancaları				
Tıp Fakültesi	12	29,3	23.50 (0-59)	
Sağlık Yüksekokulu	14	34,1	14.50 (3-44)	0,802*
Sağlık Meslek Yüksekokulu	15	36,6	24.00 (1-66)	
Arkadaşlık ilişkisi en kötü-Kötü olanların BDÖ puan ortancaları				
Tıp Fakültesi	7	26,9	21.00 (7-59)	
Sağlık Yüksekokulu	8	30,8	19.50 (11-32)	0,665*
Sağlık Meslek Yüksekokulu	11	42,3	28.00 (1-66)	
Aile ilişkisi en kötü-Kötü olanların BDÖ puan ortancaları				
Tıp Fakültesi	1	5,0	15.00	
Sağlık Yüksekokulu	6	30,0	24.50 (11-34)	0,630*
Sağlık Meslek Yüksekokulu	13	65,0	25.00 (1-66)	

* Kruskal-Wallis testi

Tartışma

Depresyon üniversite öğrencileri arasında yaygın bir problemdir. Öğrencilerin çevrelerindeki kişilerle ilişkilerini ve akademik performansını kötü etkiler. Çalışmamız sonuçlarına göre kız ve erkek öğrencilerin BDÖ ortalamalarında bir fark bulunmamıştır. Deb. ve ark. üniversite öğrencilerinde yaptığı araştırmada kız ve erkek öğrencilerin depresyona yatkınlıkları arasında bir fark saptamamıştır (7). Bazı çalışmalar kız öğrencilerin erkeklere göre depresyona daha yatkın olduğunu bildirirken (8,9), bazı çalışmalarda erkek öğrencilerin kızlara göre akran mağduriyetine daha çok maruz kaldığı için depresyona daha yatkın olduklarını bildirmişlerdir (10).

Bölgümlere göre BDÖ puanı incelendiğinde, tıp fakültesi ve sağlık meslek yüksekokulu öğrencilerinde BDÖ puanının sağlık yüksekokulu öğrencilerine göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bunun nedeninin tıp fakültesi öğrencilerinin derslerinin zor olması, sağlık meslek yüksekokulu öğrencilerinde ise okulun iki yıllık olması ve daha birinci sınıfta öğrencilerin iş bulma kaygısı yaşamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmamız sonuçlarına göre ders durumu kötü ve çok kötü olan öğrencilerin BDÖ ortalamalarının, ders durumu orta ve iyi-çok iyi arasında olan öğrencilerin ortalamalarından daha yüksek olduğu saptanmıştır. Liu ve arkadaşlarının çalışmaları da bizim sonuçlarımızı desteklemektedir. Okul başarısı kötü olan öğrencilerde depresyon görülme oranı artmıştır (10). Eğitim bilimleri, yabancı diller ve güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinde yapılan bir çalışmada öğrencilerin başarılarını algılamalarına göre, kendilerini başarısız olarak algılayanların depresyon düzeyinin başarılı olarak algılayanlara göre daha fazla olduğu saptanmıştır (11). Aydın (1988) araştırmasında, başarısız öğrencilerin depresif belirtilerinin, başarılı öğrencilere göre daha fazla olduğunu ve depresif bireylerde başarısızlığın benlik kavramını olumsuz yönde etkilediğini vurgulamıştır (12). Bir başka araştırmada depresyonun üniversite öğrencilerinde ders çalışma tutum ve alışkanlıklarını anlamlı olarak etkilediğini bulmuştur (13). Bu yüzden üniversite öğrencilerinde gelecekteki kariyer planları ve akademik stresleri ile başa çıkabilmelerine yönelik destek sağlanmalıdır.

Arkadaşlık ilişkisi durumu kötü ve çok kötü olan öğrencilerin BDÖ ortalamalarının, arkadaşlık ilişkisi durumu orta ve iyi-çok iyi arasında olan öğrencilerin ortalamalarından daha yüksek olduğu saptanmıştır. Liu ve ark. nın yaptığı çalışma sonuçlarına göre akran mağduriyetine uğrayan öğrencilerin depresyon görülme oranı artmıştır (10). Bir başka çalışma depresif öğrencilerin akran bağlılığının depresif olmayanlara göre daha az olduğunu ileri sürmektedir (4).

Çalışmamız sonuçları ailevi ilişki durumu iyi-çok iyi olan öğrencilerin BDÖ ortalamalarının, ailevi ilişki durumu orta ve kötü-çok kötü arasında olan öğrencilerin ortalamalarından daha düşük olduğunu göstermiştir. Literatürdeki çalışmalarda bizim bulgumuzu destekler niteliktedir. Mutlu aile ortamı gençlerin ruhsal gelişimini olumlu etkilemektedir. Anne ve baba ile olumlu ilişkiler gençlere zihinsel barış, duygusal destek ve kendini güvende hissetme duygusu sağlamaktadır (7,14,15). Lim ve arkadaşları lise yıllarındaki depresif öğrencilerde aile çatışmasının depresif olmayanlara göre daha fazla olduğunu açıklamıştır (4). Ebeveyn desteği ve anne ile güzel ilişkiler içinde geçirilen zamanın ergenler arasında depresif belirtileri azalttığını ve hatalı davranışları önlediğini gösteren çalışmalarda mevcuttur (16,17). Zhai ve ark. iyi bir aile ortamı kurmanın öğrencilerde depresyonun önlenmesi açısından önemli olduğunu öne sürmektedir (18). Bu nedenle depresif ergenlerin aile ve akran ilişkileri değerlendirilmeli ve bu ilişkilerini güçlendirici stratejiler geliştirilmelidir.

Kısıtlılık

Örnekler sadece bir üniversitenin sağlık ile ilgili bölümlerinde yapılmıştır. Tüm sağlık bölümlerini temsil etmemektedir. Çalışma verileri soru formu ile toplandığından derinlemesine analiz yapmak için niteliksel çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Sonuç

BDÖ puan ortalamaları ile arkadaşlık ilişki durumu, ailevi ilişki durumu ve akademik başarı arasında bir ilişki olduğu saptanmıştır. Öğrencilerde depresyon okul başarısını

olumsuz etkilemektedir. Bu konuda öğrencilerin motivasyonunu artırmak için üniversitelerde danışmanlık hizmetlerinin verilmesi ve öğrencilerin bu hizmeti etkin olarak kullanması faydalı olacaktır.

Araştırma sonuçları öğrencilerde depresyonun aile ve arkadaşlık ilişkilerini olumsuz etkilediğini göstermektedir. Bu sonuçlar, üniversite öğrencilerinin duygusal sorunları konusunda profesyonel düzeyde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin verilmesi gereğinin önemini vurgulaması açısından önemlidir.

Kaynaklar

- Bumbery W. Validation of the BDI in a university population using psychiatric estimate as the criterion. *J Consult Clin Psychol* 1978;46:150–5. [CrossRef]
- Sherer M. Depression and suicidal ideation in college students. *Psychol Rep* 1985;57:1061–2. [CrossRef]
- Antkiewicz-Michaluk L, Waśik A, Mozdzeń E, Romańska, Michaluk J. Antidepressant-like Effect of Tetrahydroisoquinoline Amines in the Animal Model of Depressive Disorder Induced by Repeated Administration of a Low Dose of Reserpine: Behavioral and Neurochemical Studies in the Rat. *Neurotox Res* 2014;26:85–98. [CrossRef]
- Lim HJ, Chung SS, Joung KH. Factors of Depressive Symptoms Among Elementary, Middle, and High School Students. *Arch Psychiatr Nurs* 2016;30:302–8. [CrossRef]
- Beck AT, Ward CH, Mendelson M, Mock J, Erbaugh J. An inventory for measuring depression. *Arch Gen Psychiatry* 1961;4:561–71. [CrossRef]
- Hisli N. Beck Depresyon Envanterinin üniversite öğrencileri için geçerliliği, güvenilirliği. *Psikoloji Derg* 1989;7:3–13. Erişim: <https://toad.halileksi.net/sites/default/files/pdf/beck-depresyon-envanteritoad.pdf>
- Deb S, Banu PR, Thomas S, Vardhan RV, Rao PT, Khawaja N. Depression among Indian university students and its association with perceived university academic environment, living arrangements and personal issues. *Asian J Psychiatry* 2016;23:108–17. [CrossRef]
- Van de Velde S, Bracke P, Levecque K. Gender differences in depression in 23 European countries. Cross-national variation in the gender gap in depression. *Soc Sci Med* 2010;71:305–13. [CrossRef]
- Khawaja NG, Duncanson K. Using the university student depression inventory to investigate the effect of demographic variables on students' depression. *Aust J Guid Couns* 2008;18:195–209. [CrossRef]
- Liu J, Bullock A, Coplan RJ, Chen X, Li D, Zhou Y. Developmental cascade models linking peer victimization, depression, and academic achievement in Chinese children. *Br J Dev Psychol* 2018;36:47–63. [CrossRef]
- Bozkurt N. Bir Grup Üniversite Öğrencisinin Depresyon ve Kaygı Düzeyleri ile Çeşitli Değişkenler Arasındaki İlişkiler. *Eğitim ve Bilim* 2004;29:32–9. Erişim: <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5095/1179>
- Aydın G. Üniversite öğrencilerinde depresyon, açıklama biçimi ve akademik başarı ilişkisi. *Türk Psikoloji Derg* 1988;6:6–13.
- Aydın B. Üniversite Öğrencilerinin Bir Kesiminde Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumları ile Depresyon Seviyelerinin İncelenmesi. *MÜ Atatürk Eğ Fak Eğ Bil Derg* 1989;1:8–15. Erişim: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/2093>
- Coombs RH. Marital status and personal well-being: a literature review. *Fam Relat* 1991;40:97–102. [CrossRef]
- Kessler RC, Essex M. Marital status and depression: the importance of coping resources. *Soc Forces* 1982;61:484–507. [CrossRef]
- Kwak YS, Lee CI, Hong SC, Song YJ, Kim IC, Moon, et al. Depressive symptoms in elementary school children in Jeju Island, Korea: Prevalence and correlates. *Eur Child Adolesc Psychiatry* 2008;17:343–51. [CrossRef]
- Ritakallio M, Luukkaala T, Marttunen M, Pelkonen M, Kaltiala-Heino R. Comorbidity between depression and antisocial behaviour in middle adolescence: The role of perceived social support. *Nordic J Psychiatry* 2010;64:164–71. [CrossRef]
- Zhai H, Chen L, Yang Y, Sun H, Pan H, He J, et al. Family and College Environmental Exposures Mediate the Relationship between Parental Education and Depression among College Students. *Plos ONE* 2016;11:e0151759. [CrossRef]